

Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor) samt motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar de rör inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2018 samt de preliminära utgiftsramarna för 2019 och 2020 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionens yrkande 8 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik ska uppgå till 6 951 648 000 kronor 2018. Regeringen föreslår även i yrkande 11 att utgifterna för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 7 038 respektive 7 052 miljoner kronor för utgiftsområde 18. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Motionerna

I fem motioner lämnas förslag om förändringar av ramen för utgiftsområde 18 för 2018 respektive de preliminära ramarna för 2019 och 2020. Dessa förslag läggs fram i motionerna 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 3 och 4, 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6, 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6, 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4.

I följande tabeller redovisas dels regeringsförslaget samt motionsförslagen till utgiftsram för utgiftsområde 18 för 2018, dels motsvarande förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Förslagen i motionerna redovisas som avvikelse från regeringens förslag.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2018	6 952	–4 055	–4 350	–4 057	–4 079	–3 798

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2019	7 038	–4 190	–4 375	–4 159	–4 159	–4 272
2020	7 052	–5 746	–4 275	–5 725	–5 727	–5 839

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik för 2018 och de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Motionernas förslag om utgiftsram bör avstyrkas.

Det förslag till utgiftsram som regeringen har utarbetat i samarbete med Vänsterpartiet ger utrymme för omfattande och angelägna satsningar inom bostadspolitiken och konsumentpolitiken. Regeringens förslag innebär att utgiftsramen bestäms till ett belopp som är mer än fem gånger större än under föregående valperiod. Den utgiftsram som regeringen föreslår är väsentligen större än den som förespråkas i motionerna.

Sverige har haft bostadsbrist under en lång tid. Trots att bostadsbyggandet är på en rekordhög nivå är nuvarande produktionstakt inte tillräcklig för att möta behoven. Regeringen har under mandatperioden gjort kraftfulla satsningar på ett ökat bostadsbyggande och en hållbar bostadsmarknad. Den föreslagna utgiftsramen skapar förutsättningar för att fullfölja det bostadspolitiska paket som aviserades i budgetpropositionen för 2016 och det s.k. 22-punktsprogrammet för ökat bostadsbyggande som aviserades under 2016. Det bostadspolitiska paketet innehåller investeringsstöd med inriktning på hyresrätter, studentbostäder och bostäder för äldre, stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande, stöd till fastighetsägare för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer samt stöd till kommuner för sanering av mark för bostadsbyggande. Paketet är nu genomfört och har gett positiva effekter på bostadsmarknaden samtidigt som samtliga punkter i 22-punktsprogrammet är på väg att uppfyllas. Regeringens förslag till ram ger också förutsättningar för bl.a. satsningar som syftar till att främja hållbart byggande och öka digitaliseringen inom samhällsbyggnadsprocessen. Inom det konsumentpolitiska området ger regeringens ramförslag utrymme för att ge konsumenter ett stärkt och ändamålsenligt konsumentskydd, och för att förbättra förutsättningarna för en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion, bl.a. genom anslagshöjningar till Konsumentverket.

Samtliga alternativa förslag för utgiftsområde 18 som läggs fram i fem partimotioner innebär en klart snävare utgiftsram än den som regeringen föreslår. Utskottet kan konstatera att de fyra borgerliga partierna nästan helt avvisar satsningarna på investeringsstöd, kommunbonus och renoveringsstöd. I övrigt skiljer sig dessa partiers förslag åt på ett antal punkter när det gäller de bakomliggande förslagen om anslagsförändringar. Civilutskottet kommer senare i höst att ta ställning till regeringens anslagsförslag för utgiftsområde 18.

Sammanfattningsvis anser civilutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 för 2018 och de preliminära ramarna för 2019 och 2020. Motionernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 24 oktober 2017

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S), Mats Green (M), Hillevi Larsson (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Thomas Finnborg (M), Eva Sonidsson (S), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Lars Beckman (M), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L), Johanna Haraldsson (S) och Lotta Johnsson Fornarve (V).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (M)**

Mats Green (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Lars Beckman (M) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Moderaternas partimotion 2017/18:3681 om ramar för utgiftsområde 18 för 2018 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Den långvariga bostadsbristen i Sverige har under senare år utvecklats till en akut bostadskris. Tack vare rådande högkonjunktur och alliansregeringens reformer byggs det i dag mer än vad det gjorts de senaste 20 åren, men det finns fortfarande ett stort behov av reformer. Regeringens förslag om utgiftsramar innebär i stället en fortsatt återgång till en ineffektiv bostadspolitik byggd på subventioner som inte tillgodoser behovet av reformer. Subventionerna efterfrågas inte av branschen och är illa utformade. Att använda skattepengar för att bidra till artificiellt låga hyror i enstaka bostadsprojekt är inte hållbart och bidrar inte till att lösa den akuta bostadsbristen. Under mandatperioden har bostads- och byggpolitiken präglats av regeringens passivitet, och de reformer som har genomförts har till största del varit försiktiga samt byggt på riksdagens tillkännagivanden. Vi anser att svensk bostadspolitik är i behov av ett högt reformtempo, inte fler subventioner. Det handlar bl.a. om att minska överklagandeproblematiken, reformera riksintressesystemet och strandskyddet, skapa incitament för en snabbare handläggning samt förbättra plan- och byggreglerna.

Moderaternas förslag till ram för utgiftsområde 18 utgår således från att vi avvisar regeringens förslag om subventioner, med undantag för att redan ingångna avtal kommer att fullföljas. Det innebär att ramen blir avsevärt lägre än i regeringens förslag. I övrigt har vårt ramförslag beräknats för att möjliggöra ökade satsningar på bl.a. innovativt byggande, kortare väntetider hos Lantmäteriet och tillgängliggörande av kartdata.

Inom konsumentpolitiken vill Moderaterna återinföra alliansregeringens konsumentpolitiska mål, och vår beräkning av utgiftsramen utgår från en prioritering av arbetet med konsumentupplysning.

2. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (SD)

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Sverigedemokraternas partimotion 2017/18:2487 om ramar för utgiftsområde 18 för 2018 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Sverigedemokraterna föreslår att utgiftsramen för utgiftsområde 18 bestäms till ett betydligt lägre belopp än vad regeringen föreslagit för respektive år. Vi anser att riksdagen inte bör anvisa medel för subventioner till renoveringar eller till nybyggnation. Kommunerna bör ha ett ansvar för att planera långsiktigt för renovering av bostäder, och byggsubventionerna är en kostsam modell som skapar en ordning där byggbranschen avvaktar bidrag i stället för att fokusera på byggandet. Riksdagen bör inte heller anvisa medel till stöd för kommuner i syfte att stimulera ökat bostadsbyggande. Vi anser att kommunbonusen har en felaktig utgångspunkt. Utgångspunkten bör enligt vår mening i stället vara att byggandet motsvaras av ett tillväxtbehov.

Vår beräkning av ramen för utgiftsområde 18 utgår i stället från följande förutsättningar. Vi gör en satsning på ökad trygghet i förorterna och föreslår ett antal trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden. För att kommunerna ska kunna arbeta med att förändra områdesplaneringen föreslår vi att 250 miljoner kronor ska ligga kvar på anslaget 1:7 och användas till ett bidrag till berörda kommuner. Sverigedemokraterna satsar också på en utökad regional planering, och vi föreslår därför att det inrättas ett anslag på 50 miljoner kronor för detta ändamål. För att möta behoven för den äldre befolkningen föreslår vi att det inrättas ett anslag på 25 miljoner kronor för tillgänglighetsanpassning av bostäder. Vi vill också underlätta och öka byggandet av studentbostäder och äldreboenden. Vi avsätter därför utöver regeringens förslag 250 miljoner kronor som ska finansieras via anslaget 1:9. Vår beräkning av utgiftsram utgår också från att anslaget till Lantmäteriet höjs med 50 miljoner kronor för att uppdaterade kartor ska kunna tillhandahållas kostnadsfritt.

3. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (C)

Ola Johansson (C) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Centerpartiets partimotion 2017/18:3716 om ramar för utgiftsområde 18 för 2018 och de

preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 utgår från att bostadspolitiken åter ska inriktas på subventioner och detaljstyrning av bostadsmarknaden. Regeringens politik har dock lett fram till att den svenska bostadsmarknaden har ett antal problem som var för sig är allvarliga och som tillsammans gör bostadsmarknaden till ett av de samhällsområden som är i störst behov av reformer. Problemen är att det byggs för få bostäder, att det befintliga beståndet inte utnyttjas effektivt och att svenska bostadspriser under lång tid har vuxit betydligt snabbare än hushållens inkomster. För att öka byggandet krävs omfattande reformer, inte subventioner. Förutom att subventionerna bidrar till en bostadsmarknad präglad av ett återhållsamt byggande, leder de också till att konkurrensen snedvrids. Centerpartiets alternativ till regeringens bidragspolitik är bl.a. ett fortsatt regelförenklingsarbete, en förbättrad marktillgång, reformer som successivt frigör hyressättningen, ett mer kostnadseffektivt byggande och ett fortsatt arbete med att värna den finansiella stabiliteten.

Centerpartiets förslag till utgiftsram utgår från att vi avvisar regeringens subventioner och från att vissa uppräkningsanlag inom utgiftsområdet inte genomförs på det sätt som regeringen föreslagit. Vi föreslår att det inrättas ett nytt anslag på 70 miljoner kronor för trygghetsskapande stadsplanering. Medel från anslaget ska kunna sökas i syfte att finansiera trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden. Vårt förslag till utgiftsram utgår också från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

4. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (L)

Robert Hannah (L) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Liberalernas partimotion 2017/18:3752 om ramar för utgiftsområde 18 för 2018 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Regeringens förslag till utgiftsram innebär att regeringen fortsätter att driva en politik som syftar till att subventionera fram fler bostäder. Enligt min mening är detta i grunden feltänkt. Subventioner snedvrider konkurrensen mellan byggprojekt och minskar snarare än ökar incitamenten för bostadsbyggande. Dessutom går subventionerna till hus som ändå kommer att byggas, vilket tydligt framgår av det faktum att subventionerna kan sökas först efter att bygglov beviljats. Liberalernas utgiftsram är väsentligt lägre än

regeringens eftersom vi inte ställer oss bakom regeringens subventionspolitik. Subventionerna bör enligt vår mening avvecklas snarast. Redan beviljade bidragsbeslut ska dock inte återkallas, varför vissa subventionsformer får avvecklas stegvis. Liberalerna satsar i stället medel på individstöd till ensamstående föräldrar och personer med garantipension.

Vi avvisar också den föreslagna neddragningen på anslaget för omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Boverket bör ges i uppdrag att utveckla en modell för offentlig hyresstatistik, och för att finansiera detta arbete tillför Liberalerna årligen 25 miljoner kronor till anslaget för Boverket. Liberalerna föreslår också att det inrättas ett anslag på 40 miljoner kronor 2018 och 60 miljoner kronor årligen från 2019 som en ekonomisk stimulans till de kommuner som har korta handläggningstider för plan- och bygglovsärenden eller som framgångsrikt förkortar dessa tider.

På det konsumentpolitiska området finns det enligt vår mening en uppenbar risk för att öronmärkta statsanslag till information om produktionsförhållanden i utlandet leder till en statsfinansierad opinionsbildning om sådant som konsumenterna bör få avgöra själva. Liberalerna avvisar därför förslagen till anslagsökningar på anslagen för Konsumentverket och för åtgärder på konsumentområdet. Liberalerna är också fortsatt kritiska till det partssammansatta forumet för miljösmart konsumtion och anser att detta ska avvecklas. I stället bör Konsumentverket få i uppdrag att stärka konsumentmakten för personer med funktionsnedsättning, och stödet till konsumentorganisationer bör höjas ytterligare.

Vårt förslag till utgiftsram utgår också från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

5. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (KD)

Caroline Szyber (KD) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Kristdemokraternas partimotion 2017/18:3798 om ramar för utgiftsområde 18 för 2018 och de preliminära ramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Det råder en akut bostadskris, och Sverige måste höja bostadsproduktionen eftersom det byggs för lite. Under två mandatperioder i regeringsställning påverkade Kristdemokraterna aktivt bostadspolitikens utformning, och genom den reformagenda som präglade den tidigare alliansregeringens arbete började bostadsbyggandet att ta fart. Det behövs dock ytterligare reformer för att skapa långsiktiga och stabila spelregler på bostadsmarknaden. Kristdemokraterna

föreslår därför flera åtgärder i syfte att angripa hindren för bostadsbyggandet. Det är helt nödvändigt att fortsätta reformarbetet genom att bl.a. införa förenklingar i plan- och bygglagstiftningen, stärka den regionala planeringsnivån, förändra avgifter som motverkar ny bebyggelse, förändra riksintressesystemet och reformera strandskyddet. Regeringen har på flera sätt stannat av reformtakten samtidigt som förslaget till utgiftsram för utgiftsområde 18 bygger på stora anslag för kontraproduktiva subventioner, som t.ex. investeringsstöd.

Kristdemokraternas förslag till ram är väsentligt mycket lägre än regeringens eftersom vi avvisar subventionerna. Vårt förslag till utgiftsram utgår bl.a. från att det införs ett statligt stöd för radonsanering. Kristdemokraternas utgiftsram bygger också på några mindre justeringar av regeringens anslagsförslag, bl.a. beroende på att vi utgår från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.